

Քաջարեւոյն՝ զոր ըսպանի
մարտի մը մէջ ես այս ձեռամբ՝
կյախուած էր մի ծառի վրայ
մօտ բլլրակին գետակին .
Ուղեցի զայն ծակել նետովս՝
բոլոր ճրգունքս ի վուր եղան :
— Շատ լաւ , ըսաւ չըքնաղն , և ես
կուզեմ՝ փորձել ճարտարութիւնս .
Եւ իմ՝ ձեռներ ուսան երբեմն
աղեղ լարել , աղեղ ձըգել ,
կու գուարճանայր հայրս տեսնելով
միշտ ի նպատակն հասած իմ նետ » :
Կ'ըսէ , չափէ զմիջոցն անդէն
և քընքուչ ձեռք լարեն զաղեղն .
Ոսկար վահանին
եակ փութայ ծածկուելու .
Մահազոյժ սլաքըն շրջելով
ընդ օդ ըզտրաւն կու ծակէ .
« Գեղեցիկ աղեղ , կ'ըսէ ,
ձեռք սիրունակ , շնորհակալ եմ .
Ո՛վ այլ ոք բայց Դարգոյին
գուտոր արժանի էր ինձ մահ տալ .
Փըռէ՛ գիտ ի գետին ,
ցանկալիդ իմ , մօտ մըտերմիս
— Ոսկար , Ոսկար , կու գողէ
տրտաստալից , կոյսըն փափկիկ .
Քաջարին Դարգոյ ինձ
հաղորդեց իւր կորովութիւն .
Կըքնամ մեռնիլ ցընծութեամբ
և վերջ տալ իմ տառապանաց » :
Կըսէ կու մերկանայ
պատենէն զսուրըն Ոսկարայ
կու մըխէ և զողալով
կ'իյնայ գետին և կու մեռնի :
Կու նընջեն նոքա մէկտեղ
մօտ բլլրակին գետակին :
Յարասւոյն շարժուն ըստուերըն
կու ծածկէ զիւրեանց շիրիմն ,
Եւ այծեամն անտառատուն
գայ ճարակել թաւ թաւ խոտեր
Երբ արեւն այլէ գերիինք ,
և լրտալիւն տիւր 'նդհանուր :

ՈՍՍԻԱՆ

Թրգմ. Հ. Ա. Ղազիկեան

ԱՆՆԱՐԿ ՄԻ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԻՊԼՈՑ ՎԵՐԱՑ 1897 ՏԱՐԻՈՑ

ՅԱՆՈՒԱՐ. — Խաւալացի գերեաց առաջին խումբն կը հասնի յիտալիա Ներացցի նիի հետ , որ Մենելիկի հետ խաղաղութեան դաշն հաստատեալ էր : Գէրվիլը կը սպառնան արեւելեան կողմէն Երիտրայի վրայ յարձակիլ : Վիգանոյ առջեւին կ'առնու , եւ փոխել կու տայ անոնց դիտաւորութիւնը :

— Փոսնկ-Տունուգեան դաշնագրութիւնն կը կնքուի , որուն համար իտալիոյ եւ Գաղղիոյ մէջ եղած յարաբերութիւնք բարւոյցած կ'ըսուին :

— Լուծումն աւստրիական Խորհրդարանին : Կոմս Գալուստիսիկի կ'երթայ ի Բեռլին . այս ուղեւորութեան քաղաքական կարեւորութիւն կը տրուի :

— Ի Գաղղիա՝ Մելինի Պաշտօնարանն կը յաղթանակէ ընդդէմ արմատականաց , Մանմարտի ս . Սրտի տաճարին խնդրոյն մէջ :

— Սպանիական հեռագիրներու համեմատ , Կուպայի մէջ զինուոց ռախտն կամ յաջողութիւնն միշտ ի նպատակ Սպանիոյ է եւ հակառակ ապստամբաց :

— Մուրալիէ-վ կոմսն կ'անուանուի « արտաքին գործոց պաշտօնեայ » , փոխանակ իշխան Լորանսիի :

ՓԵՐՐԱԴԱՐ. — Վենետիկոյ մէջ բժշկական համաժողով մի կը գումարուի Հնդկաստանի ժանտախտին առջեւ առնչու հնարներ մտածելու համար , որպէս զի Եւրոպա չանցնի համաճարակ ախտն :

— Ռուզինի երեսփոխանաց ժողովը կը լուծէ , մարտի 31ին օրը կը սահմանէ նոր ընտրութեանց համախմբութիւնքը :

— Կրետէի մէջ մեծ պայթուցիկ առմբն կը ճայթի . կղզւոյն քրիստոնեայ ժողովուրդն

ապստամբելով կ'ուզէ Յունաստանի պետութեան հետ միանալ : Արքայորդի իշխանն Գեորգ՝ նաւատորմով երեսօցացոց ոգնութեան կ'երթայ : — Մեծ պետութիւնք բողոքելով այս բանիս դէմ՝ կը զրաւեն կղզին :

— Սպանիական կառավարութիւնն կու պայի վարչական մեծ ազատութիւն կու տայ, եւ միանգամայն Սպանիոյ տալիք հարկերը կը կանոնաւորէ, սակայն միշտ Սպանիայէ կախումն ունենալով :

— Միացեալ Նահանգաց նախագահ կ'ընտրուի Մար-Քինլէյ :

ՄԱՐՏ. — Սմենտն աչբը արեւելք դարձեր է. իտալիոյ մէջ հելլենասիրաց խմբեր կը կազմուին. կամաւոր զինուոր ըլլալու կ'երթան խմբովին բազմաթիւ իտալացիք : — Քրիստոնեայ տէրութիւնք՝ քրիստոնեայ Գերմանիոյ առաջնորդութեամբ՝ կը ռմբակոծեն ապստամբ քրիստոնէից ամրոցները եւ զիւղերը : Յետոյ կ'որոշուի, — զոր Յունաստանի եւ Տանկաստանի եւս կը հաղորդեն, — Սուլթանի բարձրագոյն իշխանութեան ներքեւ երեսուէի մէջ ինքնուրոյն վարչութիւն մը հաստատել : Յունաստանի եւս պաւլիքեցի իւր պատերազմական նաւերը կրեւաէ ծովէն հեռացնել, ինչպէս նաեւ կղզոյն միջէն հանել իւր զօրքերը, սպառնալով՝ հակառակ պարարդային մէջ՝ սաստիկ միջոցներ ձեռք առնուլ :

— Աւստրիական երեսփոխանաց ընտրութիւնք՝ պահպանողական եւ հակահեղափոխական կուսակցութեանց նպաստաւորք եղան :

— իտալիոյ մէջ քաղաքական ընտրութիւնք կատարուեցան . . . ընկիւրլարականք յաղողութիւն կը գտնեն : — Ռաս-Ալուլա կը մեռնի այս վեցերորդ անգամ, յուսանք թէ այլ եւս չի ողջըննար :

— Կուպացիք Գոմբի կ'առաջնորդութեամբ ապստամբութեան շարժումը կը շարունակեն, վասն զի Սպանիոյ Ռաս-Ալուլան՝ Մանչէրն եւ՝ կը մեռնի այս չորրորդ կամ հինգերորդ անգամ :

ԱՊՐԻԼ. — Գաղգիոյ մէջ դարձեալ սա-

կա մի կը յուզուի Պանամայի խնդիրն . ձերբակալութիւն Արտուրի :

— Արեւելքի մէջ պատերազմն սկսած է . . . կանոնաւորապէս, թէպէտ եւ վեց տարւթիւնք միացած Զանացին անոր առջեւն առնուլ. Յունաստան կը մեծէ նրետէի ինքնուրոյն վարչութեան առաջարկը . վեց մեծ պետութիւնք կը պաշարեն կղզին, յուսալով որ Վասոս գնդապետին ձեռաց տակ եզած յոյն խումբերն եւ ապստամբք տեղի պիտի տան. բայց ասոնք մտիկ չեն ընել՝ կը յամուին : Ալիոստրիի եւ Մալասիայի ամրոցին յարձակումներն եւ կռիւներն կը պատահին. երկու կողմանէ եւս արիւնհեղութիւնք կ'ըլլան :

Վերջը յունական բանակի սպայից առաջնորդութեամբ մի քանի յոյն ապստամբ խումբեր, Թեսալիան Մակեդոնիայէն բաժնող սահմանագլուխը կ'անցնին, եւ ուրիշ արեւելեան կողմէ մը յեպիրոս կը մտնեն : Այս դէպքին վրայ Տանկաստան, որ իշխանայի մէջ արդէն զօրուոր բանակ մ'ունէր, Յունաստանի գէմ պատերազմ կը հրատարակէ : Էահմմ փաշա, տանկական բանակի սպարապետն, Թեսալիոյ մէջ կը մտնէ, եւ ուղղակի կ'երթայ Տիւնալոյի եւ Լարիսայի վրայ : Մի քանի ընդհարմունք կ'ըլլան, յորս յունաց տկարութիւնն եւ տանկաց զօրութիւնն եւ լաւ կազմակերպութիւնն յայտնի կ'ըլլայ :

— Գուլիէմոս Բ Գերմանիոյ կայսրն, նախ քան Փրանկիսկոս Յովսէփ կայսեր այցելութեան երթալն առ Չարն, Վիեննա գնաց, անուշտ իւր կայսերակցին միտքը յառաջագոյն պատրաստելու համար, որպէս զի եւրոպական խաղաղութիւնն՝ որու մեծ պաշտպանն կը կոչէ ինք զինքը՝ չի վերադառնա համար :

— Այս այցելութեամբ կ'ուզուի հիւսիսային երեք կայսերութեանց դաշնակցութիւնը վերանորոգել, որ անցելոյն մէջ՝ սչ շատ տարի յառաջ՝ կը տրեւէր Եւրոպիոյ մէջ, որով կը վերցուին յիշեալ երեք պետութեանց մէջ պատերազմի կամ հակառակութեան նոյն իսկ հեռաւոր շարժումիքը :

— Մոյն ամսոյս 22ին՝ Պետրոս Ալէիս-

րիտոյ՝ Հովմերտոյ թաղաւորը սպաննել կը փորձէ Հովմայ մետ եղած դաշտերուն մէջ, ուր ձիարշաւի հանդէս կը կատարուէր :

ՄԱՅԻՍ. — Խաւալական երեսփոխանաց ժողովն կը հաստատէ ծրագիրը այն օրինաց, որով բանակին ամբողջ տարեկան ծախսոց համար կը օանձնաւորէ 246 միլիոնի գումար մը :

— Աղետալի արկած մի կը պատահի ի Պարիս, բարերարութեան նպատակաւ եղած տոնավաճառի մի բացման օրը՝ նշանաւոր մեծ Ռազարին մէջ, որ աղքատաց համար գրեթէ երկու միլիան փրանկաց շահ պիտի բերէր : Կրակի փայտաշէն տեղէն կը սկսի, եւ քանի մի բուլէի մէջ ամէն տեղ կը տարածուի բոցն եւ տարածափելի ջարդ մը կ'ընէ : Երկու հազար հոգի ամուրս դարձան, եւ երեք հազար կէս այրած մնացին : որոնք գրեթէ բոլորն ալ Փաղղիոյ ամենէն աւելի ազնուական ընտանեաց կը պատկանէին. (տես Բուլետէ 1897 էջ 346) :

— Արեւելեան պատերազմն կը շարունակուի միշտ՝ Յունաստանի համար ձախող եւ ազատալի, որուն բանակը ամէն տեղ յաղթութեցաւ կորակող, իսկ ծովային զօրութիւնն՝ որուն վրայ այնքան վստահացեր էր՝ ամենեւին օգուտ մը չըրաւ :

— Իւր շքեղութեամբ անմոռանալի հանդէս մը կը ի կատարուի ի Հոսթմ վատիկանո մայր եկեղեցոյն մէջ Համբարձման օրը, յորում փութիւր եւ Չաքարիա երանելեաց որբացուցման հանդէսն տեղի ունեցաւ : Աշխարհիս ամէն կողմէ զինող հազարաւոր օտարականք շքեղ հանդիսին ներկայ կ'ըլլան :

— Լոնդոնի մէջ վիկտորիա թագուհոյն գահակալութեան վաթսներորդ տարւոյ յարեւիսին մեծամեծ հանդէսք կը տեսնուի :

— Մաքս-Քինլէյ, Միացեալ նահանգաց նախագահն, կ'առաջարկէ ծերակուտին 6 հազար զուարի գումար մը յատկացնել կուրայի մէջ գտնուած ամերիկացի քաղաքացոց օգնելու համար, որք ապստամբութեանց պատճառած աւերմանց համար սովէն կը տանջուէին : Ի Մատրիս չեն հաւանիր այս բանիս, եւ Ամերիկայ ներկայացուցիչ պաշտօնէին կը յայտ-

նեն իրենց գանդաւորը. յորմէ Սպանիոյ եւ Ամերիկայ մէջ հակառակութիւն մի կը ծագի, որ բարեբաղդաբար շուտով կը մարի :

— Ամայոյ վերջը տաճկաց եւ յունաց մէջ զինադադարում կ'ըլլայ : Խաղաղութեան դաշինք կը հաստատուին : Բ. Գուռն կը գնէ իրեն պայմանները Յունաստան առ մեծ պետութիւնս կը դիմէ, որոնք միջնորդ կ'ըլլան իրեն եւ Սուլթանի կառավարութեան մէջ :

ՅՈՒՆԻՍ. — Անյաջող փորձ սպաննութեան Փաղղիոյ Հասարակապետութեան նախագահին ի *Lonechamp*. կը ծանուցուի նախագահին ճանապարհորդութիւնն ի Ռուսաստան :

— Տաճկաց բանակն կը յարձակի եւ կը տիրէ Թեսաղոյի :

— Համապայտի ժողով լրացրապետաց ի Ստեփոմ :

ՅՈՒՆԻՍ. — Խաւալական կառավարութիւնն կը ծանուցանէ երեսփոխանաց ժողովոյն՝ թէ յետ պիտի քաշուին Վիքիէի մէջ եւ Անգլիացոց պիտի շնորհեն զկասալս :

— Տաճիկք կ'որոշեն յունաց հետ խաղաղութիւն ընել :

— Խաւալիոյ թագաւորական ընտանեաց ի Համբուրգ ազդեարութիւնը կը ծանուցուի :

— Անգլէսս շուետացիին կը մեկնի Սպիցբերգէն օգտաբերիկով ի գիւտ հիւսիսային բեւեռին :

ՕԳՈՍՏՈՍ. — Ֆիգարայի ծանօթ թղթակցութեանց պատճառաւ կը մենամարտին Օռլէանի իշխանն եւ Տուրինի կոմսն. զազդիացի իշխանին թեթեւ կերպով վիրաւորուելուն պատճառաւ բուլանդակ խաւիոյ մէջ ցոյցեր կը լինին :

— Կը մեռնի կոստա, խաւիոյ արդաւորութեան նախարարն :

— Միքայէլ Անգլիոյի լոյս սպաննէ տուրմանով նշանաւոր կիսավոս կասալիկացին՝ Սպանիոյ պաշտօնարարին նախագահը :

— Չարն կ'ընդունի նախ Գուլիէլմո կայսեր այցելութիւնը, յետոյ (աւելի շքեղ

հանդիսին) գաղղիական Հասարակացեալութեան նախագահին, ի պատիւ որուն եւ Պետերբուրգի մէջ ամենաջեղեղ հանգէսը կը կատարուին, Էքնզանութեան բաժանկերու միջոց ռուս ինքնակալին եւ Գաղղիոյ Հասարակացեալութեան նախագահին խօսակցութեանց մէջ ճիգակցեալութիւն բառն հնչեցաւ:

ՍԵՆՏԵՄԲԵՐ. — Սալոյիոյ թագաւորազունը Հոմբուրգ կ'երթան, ուր Գերմանիոյ եւ ուրիշ արքայազուն ընտանեացմէ կ'ընդունուին:

— Էր հաստատուի յոյն — ամենակամ խաղաղութիւնն, բայց թեաւորիոյ մէջ փութորակից ամիսներ կը թանձրանան. մերկին հանգարած կ'երեւի՝ բայց ոչ անցած բոլորովին:

— Սպանիոյ եւ Ամերիկոյ մէջ հակառակութիւն կը յուզուի Եւրոպիոյ պատճառաւ. Աւստրիա կը յայտարարէ թէ պիտի օգնէ Սպանիոյ:

ՆՈՅԵՄԲԵՐ. — Շարժումն հարստութեանց միայն գրեթէ անընդունաւորութիւնն, եւ յետին աստիճանի աղքատութիւնն բոլոր Խաղաղի մէջ ապստամբական շարժումներ յառաջ բերին: Հոսովայ մէջ արքունի բանակն փութով կը խաղաղէ յուզուած ամբոխը:

— Յունաստանի մէջ նախարարութիւնը կը փոխուի, Գեղիաննիսի կը փոխանակէ Չայմա — ինչպէս նաեւ Սպանիոյ մէջ, ուր Սպաստա նախարարապետ կ'ըլլայ:

— Ալյեքսանդր Գոլուեյովսկի ի Մոնցա:

— Աւստրիոյ Խորհրդարանի մէջ կը սկսին երեւի ազմկայող տեսարանք շահագիտական նպատակներով:

— Ռուսներն շրջաբերականներ կ'ուզարկէ աս գաւառացեալ ընդդէմ կաթողիկէայց. աստի յուզմունք եւ հակառակութիւնը կը ծագին վերջնաց մէջ:

— Մարաիին բանաստեղծն Երիտրէայի կառավար կ'ընտրուի, 125 հազար իտալ. լիբայ տարեկան թոշակով. այսուհետեւ կարելի չէ ըսել՝ թէ «բանաստեղծը անօթութենէ կը մեռնին»:

— Աւստրիոյ երեսփոխանը՝ իրենց յիշատակելի նիստերուն մէջ՝ կը խօսին եւ կը զործեն... բռնցի եւ աքացի հարուածներով:

— Ռուսիոյ աշքը կը գառնայ դէպ ի Չին եւ Ճապոն. բայց ոչինչ նուազ հրապուրիչ է իրեն նաեւ Հնդկաստան:

ԴԵՍԵՄԵՐ. — Աւստրիոյ մէջ երեսփոխանական յեղափոխութիւնն ի հրապարակ կ'իջնէ. Պրագայի մէջ աղմկակից գէպքեր կը պատահին, պաշարման վիճակի մէջ է քաղաքն. Խորհրդարանի նիստերն կը յետաձգուին. Բալկենի կոմսին պաշտօնարանն կը զորդի. Գաուշ նոր պաշտօնարան մը կը կազմէ:

— Ի Գաղղիա Դիւլֆուսի խնդիրն կը յուզէ զամենքը:

— Խաղաղի մէջ նոյնպէս նախարարութեան անցածը կը փոխուին. Ռուզինի հաստատուն կը մնայ իւր նախագահութեան մէջ, ինչպէս նաեւ Վիսկոնզի վէնոսդա կը մնայ արտաքին գործոց նախարար. Մանարզելի արդարութեան նախարար կ'ըլլայ:

— Անգղիացիք կը գրաւեն զԿապապա, Խաղաղիցի կը քաշուին:

— Չինացեաց անգութ վայրագութիւնն՝ որով սպաննեցին մի քանի գերմանացի քաղաքիչներ՝ զգրեց Գերմանիա, որ զրահաւոր նաւեր ուղարկեց զրաւելու Կիաու-Չաու նաւահանգիստը: Միւս եւրոպացի տէրութիւնք կը բանան աշքերին, եւ Չինաստանը բաժնելու լուրն կը տարածուի:

ՆՈՅԵՄԵՐ. — Ռուսներն Տուրին կ'երթայ նաւախօսելու՝ ազատամիտ կողման ուժերը կեղծանցներու կամ զօրացներու համար: Մանարզելեան հով մը կը փչէ, որ նախարարական գրօը կը դարձնէ դէպ ի Բրեշիա...

